

Covenant & Conversation

FAMILY
EDITION

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

Vaera • וארה

RABİ LORD JONATHAN SACKS'İN (ל"צ) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle. "R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabi Sacks

Tarihin Doğuşu

Özet

Vaera peraşası, insanların tarih hakkındaki düşünme şeklini temelden değiştirmiş olan sözlerle başlar. Bu sözler, tarih fikrinin ta kendisini dünyaya getirmiştir. Tanrı, Moşe'ye "Ben A-Şem'im. Avraam'a, Yitshak'a ve Yaakov'a E-l Şa-day [İsmi] ile görünmüş, ama onlara İsmim A-Şem'le [tam olarak] bilinmemiştim" (Şemot 6:1-2) der. **Bu ifade, Tanrı'nın, Kendisi'ni, daha önce hiç yapmadığı bir şekilde açığa çıkaracağına işaret etmektedir.**

Raşi bu ifadenin, Ataların, "A-Şem" İsmi'ni bilmedikleri şeklinde anlaşılacağına işaret eder. Gerçekten de, Tanrı'nın Avraam'a yönelik ilk hitap sözleri bu İsim'le açılmıştır ve bunun kısa bir süre sonrasında, Bereşit 12:7-8'de, "Vaera A-Şem el Avram", yani Tanrı'nın Avram'a A-Şem olarak görüldüğü ve Avram'ın O'na bu İsim'le hitap ettiği görülmektedir. Moşe'ye yönelik açığa çıkış, basitçe yeni bir İsim'den çok daha farklı bir şeyi temsil etmektedir.

Bereşit'te Tanrı, Yaratılış'ın ve doğanın Tanrı'sı olarak Kendisini gösterir ve Elokim veya E-l Şa-day gibi İsimler O'nun bu yönünü öne çıkarır. Antik dünyada diğer kültürler Tanrı'nın bu yönüne, her ne kadar her biri farklı rollere sahip olan birden çok tanrıya - yağmur, güneş, hasat vs. tanrıları - tapınma şeklinde de olsa, aşınaydılar. Avraam'ın Tanrı'sı, bu sahte tanrılardan tamamen farklıdır; ama sonuçta yine aynı "doğal" alanda faaliyet gösterir.

Buna karşılık, Tanrı'nın, Moşe'ye görünen yönü bundan radikal biçimde farklıdır. İlk kez olmak üzere, Tanrı, tarihe doğal felaketlerle (örneğin Tufan gibi) değil, tüm bir ulusu şekillendirerek ve yönlendirerek müdahale etmektedir. **İlk kez olmak üzere, Tanrı ulusların kaderini şekillendirecek, Bene Yisrael'i kölelikten özgürlüğe kavuşturarak onlara gerek çöl yolculuğunda, gerekse de adalet, refah ve kanuna dayanan yeni bir toplum inşa etmeleri için yol gösterecekti.**

Bu müdahale yeni bir senaryoyu başlatmış ve zaman hakkında yepyeni bir kavramı tanıtmıştır. Bazı tarihçiler bunu, 'tarih'in bir kavram olarak doğduğu an olarak görürler. Bunun öncesinde insanlık senaryosu, kaosa karşı düzeni korumak hakkındaydı ve dinin bundaki rolü, statükonun kaçınılmazlığını temsil etmekte. Bu dünya görüşüne göre zaman durağandı, olaylar döngüsel ve temelde hiçbir şey değişmiyordu. **Ama şimdi, Tanrı'nın Moşe karşısında açığa çıkışıyla birlikte tamamen yepyeni bir şey meydana gelmek üzeredir. Yeni bir ulus, yeni bir inanç, yeni bir siyasi düzen ve yeni bir toplum tipi ortaya çıkacaktır. Tanrı tarihin içine girmekte, Batı'yı yeni bir yörünge üzerine oturtmaktadır.**

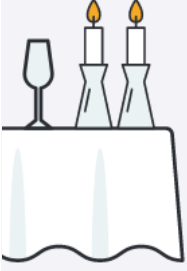
Zaman şimdi, Tanrı ile insanlığın ortak yolculuğu olacaktır ve bu yolculukta tüm insanlar, Tanrı'nın suretinde yaratılmış varlıklar olarak itibarlarına tam olarak kavuşabileceklerdir. Böylece din, tutucu bir kuvvet olmaktan çıkıp, evrimsel, hatta devrimsel bir kuvvete dönüşecektir.

Batı'dan çok daha önce, Çin uygarlığı sayısız teknoloji icat etmiş, ama buna rağmen bir bilim veya sanayi devrimi, bir piyasa ekonomisi veya özgür bir toplum geliştirememişti. Tarihçi Christopher Dawson, aradaki farkı yaratan etkenin Batı'daki dini inanç olduğunu ileri sürer. Avrupa "maneviyattan gelen bir huzursuzluk" tarafından sürekli olarak dönüşüme uğratılmaktaydı; zira dini idealinin merkezinde, değişmez bir kusursuzluk fikri değil, dünyayı değiştirmeye yönelik manevi bir gayret yer almaktaydı.

Dünyayı değiştirmek. Anahtar ifade budur. Bu, Tanrı ile birlikte dünyayı değiştirebileceğimiz fikridir. Sadece tarih tarafından şekillendirilmekle kalmayıp, tarihi bizzat kendimiz şekillendirebiliriz. İşte, Tanrı, Moşe'ye, kendisinin ve çağdaşlarının, Tanrı'nın daha önce kimsenin görmediği bir yönüne tanık olmak üzere olduklarını söylediği anda doğan ideal budur.

Rabi Sacks'ın söylediği gibi, her yıl Vaera'yı okuduğumuz ve tarihin doğduğu anı - Tanrı'nın tarihe girdiği ve tüm zamanlar için bize, kölelik, baskı ve adaletsizliğin evrenin dokusuna işlenmiş veya insanlık haline hakkedilmiş olmadığını öğrettiği anı - hatırladığımız zaman, bu, insanın

sırtına ürperti veren, heyecan verici bir andır. **Her şey farklı olabilir, çünkü biz farklı olabiliriz, çünkü Tanrı bize bunun nasıl olabileceğini göstermiştir.**

Şabat Sofrası için Tartışma Soruları

1. Sizce Tanrı'nın bu geçişi yapması bize, Tanrısal olanla insani olan arasındaki ilişki hakkında neler öğretmektedir?
2. Tanrı'yı gündelik yaşantınızda nasıl görüyorsunuz?
3. Tanah'ın veya Yahudi tarihinin başka neresinde, Tanrı'nın müdahilliği Mısır'dan Çıkış'ın bir yansıması şeklinde olmuştur?

Kısaca Peraşa

Tanrı bir kez daha Moşe'yle konuşarak ona, Atalar ile arasındaki *berit*, yani antlaşmayı hatırlatır. Bu antlaşmaya göre Tanrı, Atalar'ın soyuna bir ülke vaat etmiştir. İşte şimdi bu vaadini yerine getirmenin vakti gelmiştir.

Bunun ardından Tanrı, Moşe'ye, Bene Yisrael'i, Tanrı'nın onları Mısır esaretinden kurtarıp Vaat Edilmiş Topraklara getireceğine dair temin etmesi talimatını verir. Ancak sürekli baskı altında ağır işlerde çalışan Bene Yisrael, Moşe'nin ümit dolu mesajını dikkate almazlar.

Anlatım bu noktada bir ara vererek, Moşe ile Aaron'un aile geçmişini listeler ve onların merkezi rollerini bir kez daha vurgular. Daha sonra Tanrı, Moşe'ye, sözcüsü Aaron'la birlikte Paro'ya gelmesini söyler. Ama Tanrı ona bir uyarıda bulunur: Paro'nun kalbini sertleştirecektir ve Paro da Bene Yisrael'in gitmesine izin vermeyi reddedecektir.

Bu durum, Mısır üzerine salıverilen bir dizi belaya yol açar. Sular kana dönüşür, her tarafı kurbağalar istila eder, bit salgını baş gösterir, yırtıcı hayvanlar her yeri kaplar, hayvanları etkileyen geniş çaplı bir salgın hastalık ortaya çıkar ve büyük acı veren çıbanlar Mısırlılara musallat olur. Aaron ilk iki beladan sorumludur. Daha sonra Moşe ipleri eline alır.

Bu belaların her birinde, Paro önce Bene Yisrael'i serbest bırakmayı kabul etse de, bela ortadan kalktıktan sonra bu sözünden geri döner.

Vaera *peraşası* yedinci belayla birlikte dramatik bir doruğa ulaşır: geniş çaplı yıkıma yol açan ağır bir dolu yağışı. Paro bir an için kabahatli olduğunu kabul eder ve Bene Yisrael'i özgür bırakacağına dair söz verir. Ama yine, dolu kesildiği anda inatçı duruşuna geri dönerek halkın gitmesine izin vermeyi reddeder.

Peraşadan Simalar

Paro: "Bene Yisrael'i köleleştirme" duruşundan, Moşe'yle akıl oyunları oynamak dışında geri adım atmıyor. Bir dakika, şu başındaki bir kurbağa mı?

Moşe: "Bene Yisrael'i özgürlüğüne kavuşturma" duruşundan geri adım atmıyor. Bu yüzden, Tanrı'nın yardımıyla, Mısır'ın başına belalar getiriyor.

Aaron: İlk iki bela benden. Tanrı'm? Kan ve kurbağalar lütfen.

Paro'nun Büyücüleri: Ateş ve duman ve diğer hilelerle, onlar da suyu kana dönüştürebiliyor... yani, sayılır.

Peraşadan Felsefe

Tora'nın bu noktasına kadar, Tanrı ve tarihle olan etkileşimlerimiz daha doğal bir düzeni takip etmişti. Tanrı dünyayı yaratmıştır ve biz de bu dünyanın içinde yaşamaktayızdır. Ama Vaera'da, yeni bir şeyin olduğunu görmekteyiz; Tanrı, Kendi benliğinin bizim için yeni bir yönünü açığa çıkarmakta, tarihi, hatta ulusların kaderini bile Bizzat yönlendirip şekillendireceğini belirtmektedir. Tanrı, bunu yapmakla, Bene Yisrael ile Kendisi arasında yeni bir ilişkinin kapısını açmış olmaktadır.

Rabi Sacks, bu kimlik değişikliğiyle birlikte, Tanrı'nın ortakları haline geldiğimize işaret eder. Bundan böyle sadece tarihin bir parçası olarak kalmayacak, onu *değiştirme* kabiliyetine de sahip olacağız.

-
- Sizce kendimizi, Rabi Sacks'ın önermesinde olduğu gibi, Tanrı'nın ortakları olarak görmek, her gün hem bireyler olarak hem de cemaatlerimizin mensupları olarak davranış ve karar verme şekillerimizi nasıl değiştirebilir?

Peraşayla Oyun

"**Topları Toplayın**" oyununun amacı, çok iyi birer ekip üyesi olmayı öğrenmektir - tıpkı Tanrı için de çok iyi birer ekip üyesi olmamız gereği gibi.

Nasıl oynanır: Toplayabildiğiniz kadar çok top toplayın. Herkes bir daire şeklinde dizilecek. En başta bir top, dairenin bir yanından diğerine farklı oyuncular arasında fırlatılacak. On kez top yakalandıktan sonra, oyuna yeni bir top katılacak. (Eğer elinizde top yoksa bunun yerine yastık, mandalina veya yakalaması kolay, kırılmayacak ve oyuncuların canını acıtmayacak başka bir şey de kullanabilirsiniz.) Dairenin içine daha fazla top katıldıkça oyunun zorluğu da artacak. Amaç basit - topları atıp tutmaya devam edin ve sadece topu elden düşürmeyin! Oyun, işbirliğini, odaklanmayı ve birlikte çalışmanın önemini öğretmektedir.

Peraşadan Bilmece

S. Bu haftanın *peraşasında* insan bedeninden, *A-Şem* hakkındaki tariflerde kullanılan üç kısmı belirtin.

Cevap için aşağıya bakın.

Peraşadan Pratiğe

Tanrı ile ortak olma kavramını nasıl pratik bir realite haline getirebiliriz? Tabii ki bunun birçok yolu vardır; ama işte size iki tane öneri.

Birincisi, gündelik bazda söylediğiniz *berahaları* düşünün - sabah duası sırasında Şema okurken söylenen *berahalardan*, tuvalet çıkışında söylenen *berahaya* kadar.

Tüm bu şükran sözcükleri, gündelik rutininiz sırasında Tanrı ile ortaklık kurmanızın yollarıdır. O'nun, sizin dünyevi aktiviteleriniz içindeki hayranlık uyandıran varlığını takdir etmek, Her Şeye Kadir Tanrı ile bir araya gelmenin bir yoludur.

Şimdi bakış açınızı değiştirin. Sahip olduğunuz farklı yetenek ve kabiliyetleri ve bunların, Yahudi halkını geliştirme amacı için Tanrı ile ortak olmak üzere nasıl kullanılabileceğini düşünün.

Örneğin Kral David, müzik ve söz kabiliyetini Teilim kitabını oluşturmak için kullanmıştı. Betsalel de sanat ve inşaat becerilerini güzel Mişkan'ı inşa etmek için kullanmıştı.

- A-Şem'le aranızdaki kişisel ilişkiyi takviye etmenin ve O'nunla birlikte çalışan aktif bir oyuncu olmayı temin etmenin bazı yolları aklınıza geliyor mu?

Peraşa Anlatısı

Ev Ödevi

Bir zamanlar küçük bir köyde Mabel ve Abel, büyük aileleriyle birlikte, minik, gürültülü bir çiftlik evinde yaşarlardı. Evlerinin kalabalık ve karmaşa halinde olması onları o kadar rahatsız ediyordu ki, sonunda birlikte kasaba merkezini ziyaret edip, bilge hahamlarından tavsiye almaya karar verdiler.

"Rabi" dedi Mabel. "Evimiz o kadar küçük ve gürültülü ki, sıkışıklıktan ne yapacağımızı bilemiyoruz. Ne yapsak dersiniz?"

Haham gülümsedi ve "Basit!" dedi. "Keçilerinizi sizinle birlikte yaşamaları için eve sokun!"

Abel de tıpkı Mabel gibi şaşırmıştı, ama haham ne dediyse onu yapmaya karar vermişlerdi. Eve döndüler, söyleneni yaptılar. Ama şimdi, keçilerin de katılmasıyla birlikte ev çok daha kalabalık hale gelmişti!

Buna beş gün dayanabildiler. Sonra Mabel ile Abel, daha dertli bir yüz ifadesiyle hahama geri geldiler. "Rabi, durum şimdi daha da kötü!" dediler. "Ne kadar büyük bir gürültü olduğuna inanamazsınız! Hele pis koku! Kaos!"

"Pekâlâ" dedi haham. "Şimdi tavukları da içeri alın."

Abel şoktaydı; Mabel duyduklarına inanamıyordu. Yine de hahamın tavsiyesine uydular. Bir hafta sonrasında ev tam bir harabe halindeydi. Bir yandan keçiler, bir yandan tavuklar etrafı savaş alanına çevirmişlerdi.

Ümitsizlikle, Mabel ile Abel tekrar hahamı ziyarete gittiler. "Lütfen yardım edin, Rabi! Buna artık katlanamıyoruz!"

Haham sakın bir ifadeyle Abel ile Mabel'e "Şimdi tüm hayvanları evden çıkarın" dedi. Mabel ile Abel derhal eve koştu ve tam da söylendiği şekilde yaptılar. Bir anda ev gözlerine harika göründü! Hayvanların yokluğunda ev son derece rahat - ve sakın -görünüyordu!

Abel, Mabel'e döndü. Her ikisi de bir şeyi fark etmişlerdi. Evleri, sandıklarından çok daha iyi durumdaydı. Hahamın onlara öğrettiği şey, her şeyin bakış açımıza bağlı olduğuydu.

Mabel ile Abel teşekkür etmek üzere hahama gittiler. Ve haham onlara önemli bir şey söyledi. "Bazen hayat insana bunaltıcı gelebilir. Tıpkı en başta evde kendinizi hissettiğiniz gibi. Ama unutmayın. Tanrı her zaman bizimledir ve bize olayları ve durumları farklı bir ışık altında görmemiz için yardımcı olur. Etrafın çok kalabalık ve karmaşa içinde olduğunu hissettiğimiz zaman, bu, Tanrı ile ortaklık kurup, kalplerimizde huzur bulmak için bir fırsattır. Tıpkı evinizin, hayvanlar gittikten sonra daha rahat bir yer haline gelmesi gibi, hayatlarımız da, bakış açımızı değiştirip, Tanrı'nın bizimle olduğunu, düzensizlik içinde bize yol gösterdiğini hatırladığımız zaman daha iyi bir hal alabilir.

Mabel ve Abel gülümsediler. Şimdi, kalabalık anlarda bile, sandıklarından çok daha fazlasına sahip olduklarını ve hiçbir zaman terk edilmediklerini hatırlamak suretiyle huzur ve mutluluk bulabileceklerini anlamışlardı. Aslında her zaman bir ortaklık içindeydiler - hem birbirleriyle, hem de Tanrı'yla.

Peraşadan Bilmece

Bu haftaki cevap

C. Tanrı'nın bir bedeni veya benzeri bir fiziksel varlığı olmadığı, Yahudi inancının temellerinden biridir. Buna rağmen Tora, insani deyimler kullandığı için de Tanrı hakkında da bazı bedensel kısımlardan bahsetmektedir. Bu haftaki *peraşada* *zeroa* - kol (Şemot 6:6), *yad* - el (Şemot 7:5) ve *etsba* - parmak (Şemot 8:15) bahis vardır.

David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma Amazon'dan temin edilebilir.

[f](#) [t](#) [@](#) [in](#) [v](#) | RABBISACKS.ORG